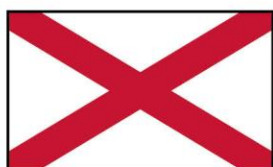

Programmet
för livslångt
lärande

ORDLISTA

Ekeskolan/Resurscenter syn, Örebro
Sweden

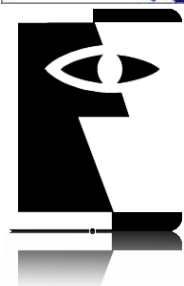
<http://www.spsm.se>

Gymnazium pro zrakové postizene a Strední odborná škola pro zrakové postizene

Czech Republic

<http://www.goa.brailnet.cz>

Institut pour Déficients visuels

Luxembourg

<http://www.idv.lu>

Jordantown
the Northern Ireland
school and
centre of excellence
for children
who are deaf or
visually impaired

Jordantown School

Northern Ireland

<http://www.jordanstownschool.org>

ChildVision
National Education Centre for Blind Children

National Education Centre for Blind Children

Ireland

<http://www.stjosephsvi.ie>

THE ROYAL BLIND SCHOOL

Royal Blind School

Scotland

<http://www.royalblind.org/royalblindschool>

Onerva
Centre for Learning and Consulting

Onerva Centre for Learning and Consulting

Finland

<http://www.onerva.fi>

Zavod za slepo in slabovidno mladino

Ljubljana

Slovenia

<http://www.zssm.si>

Projektet genomförs med ekonomiskt stöd från Europeiska kommissionen.

Denna publikation ansvarar endast upphovsmannen för och kommissionen kan inte hållas ansvarig för hur innehållet används.

AKTIVT LYSSNANDE

Detta gör det möjligt för oss att diskriminera (särskilja mellan) olika ljud, bestämma riktning, spåra ljud och lokalisera källan till det.

ATT BILDA EN SKYDDSBARRIÄR

Händerna ihop - man använder båda armarna tillsammans, med den ena handen över den andra, för att bilda en skyddande "cirkel" framför kroppen.

ATT FÖLJA/SPÅRA

Man använder handen till att med lätt beröring följa utefter en yta (till exempel en vägg), för att förflytta sig från en punkt till en annan.

ATT HÅLLA RIKTNINGEN

Detta innebär att man använder en kombination av "att följa/spåra" och "att skydda övre delen av kroppen", för att ta sig förbi ett uppehåll i den yta man följer.

ATT SKYDDA NEDRE DELEN AV KROPPEN

Man håller ena armen snett tvärs över och framför kroppen, för att skydda området i höjd med midjan, höftpartiet och övre delen av benen.

ATT SKYDDA ÖVRE DELEN AV KROPPEN

Man håller ena armen snett tvärs över och framför kroppen och ansiktet, för att skydda huvudet.

ATT TA UT RIKTNINGEN I RÄT VINKEL

Man sätter ryggen mot en plan och fast yta (till exempel en vägg), för att kunna gå i rät linje mot en känd plats.

AUDIATIV

Detta omfattar hörseln och hörselprocessen och dessa områden ingår:

- Ljudmedvetenhet
- Aktivt lyssnande
- Ljuddiskriminering
- Ljud för orientering

AUDIATIVA KARTOR

Muntliga beskrivningar och anvisningar som spelas in som ljudfiler och sedan spelas upp exempelvis via iPhone eller iPad.

BEGREPPSUTVECKLING

Kännedom om mig själv och min omgivning.

BERÄTTELSE FÖR ALLA SINNEN

Dessa är vanligtvis korta och kompletteras med olika sinnesintryck, för att berättelsen ska bli lättare att förstå.

BODY MAPPING

Medvetenhet om var i rummet kroppen börjar och slutar, kroppens dimensioner, tryck från kroppsdelar i kontakt med en stödjande yta samt medvetenhet om när kroppsdelar är stilla eller i rörelse, se även **Lateralitet, Mittlinje, Proprioceptiv, Det proprioceptiva systemet.**

EKOLOKALISERING

Användandet av reflekterat ljud för att identifiera föremål, väggar och material/struktur samt för att få en känsla för omgivningen, som till exempel när man känner av avståndet till en vägg eller storleken på ett rum.

FİNMOTORISKA FÄRDIGHETER

Hänför sig till rörelser och färdigheter hos små muskler, speciellt i händerna.

FÄRDIGHETER MED KOPPLING TILL SINNENA

Färdigheter som omfattar vissa av eller alla sinnen, inklusive synen, smaken, känseln, hörseln och lukten.

FÄRGKONTRAST

Användning av färger för att göra text eller föremål tydligt urskiljbar/a gentemot bakgrunden

FÖRBEREDANDE FÖRFLYTTNINGSTEKNIK - PRE-CANE

De färdigheter som möjliggör för människor med synnedsättning att förflytta sig så effektivt, säkert och självständigt som möjligt, företrädesvis inom bekanta inomhusmiljöer. Dessa färdigheter inbegriper:

- Att ta ut riktningen i rätt vinkel
- Att skydda delar av kroppen (övre, nedre)
- Att bilda en skyddsbarriär (Händerna ihop)
- Att följa
- Att hålla riktningen

FÖREMÅLSPERMANENS

Förståelsen för att föremål finns till även när de är utom synhåll och man inte kan höra eller röra vid dem.

FÖRFLYTTNING

Säker förflyttning och tryggt resande där man använder de färdigheter man förvärvat för att övervinna de svårigheter beträffande resandet som kan orsakas av synnedsättningen.

FÖRFLYTTNINGSTEKNIKER

En uppsättning specifika färdigheter och strategier, som utvecklats för personer med synnedsättning, och som hjälper dessa personer att ta sig fram på ett tryggt sätt.

GEMENSAM UPPMÄRKSAMHET

Den vuxne och barnet lyssnar på och svarar varandra på ett relevant sätt.

GROVMOTORISKA FÄRDIGHETER

Rörelser och färdigheter hos stora muskler, som till exempel rörelser man gör för att kunna ta sig (rulla, krypa, gå, och så vidare) från en plats till en annan.

HAND UNDER HAND

En vuxen placerar sin hand under barnets för att vägleda hans hand fram till ett föremål eller för att utforska föremålet i fråga.

HAND ÖVER HAND

En vuxen lägger sin hand över barnets för att hjälpa hen att förstå den rörelse som krävs eller för att utforska ett föremål.

HAPTİK

Läran om effekterna av beröring och kroppsrörelser
Förmågan att identifiera föremål genom storlek, form och känsla.

HÄNDERNA I HOP

se Att bilda en skyddsbarriär

HÖRSELSYSTEMET

Sinnesorganen som svarar för hörseln, bestående av ytterörat, mellanörat, innerörat, hjärnstammen och hjärnan.

INLÄRD HJÄLPLÖSHET

Ett barn med synnedsättning som, till följd av att hen har blivit överbeskyddad, förväntar sig att andra människor ska hjälpa hen.

KARAKTERISTISKA KÄNNETECKEN

Användning av naturligt förekommande förändringar i en miljö till hjälp vid orientering och förflyttning. (till exempel en förändring vad gäller lutning eller underlag, steg eller trappor.)

KARTLÄGGNING AV MILJÖ

En strukturerad process där man gör en bedömning av den omgivande miljön, för att kunna göra det tryggt att vistas där och vara aktivt delaktig i det som försiggår, se **Riskbedömning**.

KINESTETISKA SINNET

Detta sinne kontrolleras av nerver som finns i muskler, senor och leder. Det stimuleras av kropps rörelser och muskelkontraktioner, utan att något annat sinne är med och kontrollerar.

KONKRETA FÖREMÅL

Verkliga föremål som man kan röra vid och utforska, till exempel bilar, träd, bord.

KONTRASTKÄNSLIGHET

Förmåga att urskilja olika gråa nyanser samt skiftningar i bakgrundsbilden. se även **Luminanskontrast**.

KROPPSMEDVETENHET

Kunskapen om kroppsdelar och deras namn.

KROPPSPLAN

Teoretisk indelning av kroppen i halvor (vänster/höger, upp/ned och fram/bak).

KROPPSUPPFATTNING

Kunskap om kroppsdelarna, deras funktion och hur de förhåller sig rumsligt till andra kroppsdelar.

KROPPSUPPFATTNING, KROPPSBILD

Kunskap om kroppsdelarna, deras funktioner och hur de förhåller sig till varandra och det omgivande rummet.

LATERALITET

Fullständig medvetenhet om de båda kroppshalvorna vad gäller motoriken, insikter om höger och vänster (det vill säga ur ett egocentriskt perspektiv).

LEDLINJER OCH SIGNALER

Ledlinjer och signaler utgör tillfällig information i omgivningen.

En ledlinje uppstår när man reagerar på och identifierar några av dessa stimuli, och detta hjälper en att bestämma sin position i stillastående eller när man är på väg i en viss riktning. Några exempel på ledlinjer är: ljudet från en rinnande kran, lukten från köket eller ljus från fönstren.

En signal är vilket som helst stimulus med koppling till ljud, lukt, temperatur, känsel- eller synintryck som påverkar sinnen, från vilka det kommer en omedelbar eller automatisk reaktion.

LJUDSKUGGA

Ett område där ljudet har försvagats. Området skapas av ett objekt som stänger ljudet ute mellan lyssnaren och bakgrundsljudet från omgivningen.

LUMINANSKONTRAST

Skillnader i ljusstyrka/ljustäthet mellan förgrund och bakgrund. Hög luminanskontrast föreligger till exempel när ett svart föremål placeras mot gul bakgrund.

MDVI

Multiple Disabilities and a Visual Impairment - Synnedsättning i kombination med ytterligare funktionsnedsättning.

Kontakta MDVI Euronet för definition. www.mdvi-euronet.org

MEDVETENHET OM DEN OMGIVANDE MILJÖN

Att förstå sin omedelbara omgivning genom att använda sig av signaler, ledlinjer, karakteristiska kännetecken och riktmärken som förser en med information.

MILJÖMÄSSIG BEGREPPSUPPFATTNING

Kunskapen om skillnader i den omgivande miljön, som exempelvis storlek, form, färg och struktur hos vardagliga objekt och rum.

MiTTLiNJE

En tänkt lodrät linje ned längs mitten av kroppen som skiljer vänster och höger sida åt.

NATURLiG MiLJÖ

Daglig miljö som ger gynnsamma tillfällen till inläring.

OLFAKTORiSKA SiNNET

Det olfaktoriska sinnet, luktsinnet, som sitter i näsan, påvisar lukter och dofter och samverkar med smaksinnet som återfinns på tungan.

ORiENTERiNG

Processen att använda information från sinnena för att veta och förstå var i sin omedelbara omgivning man befinner sig

PROPRiOCEPTiV

Information om ens statiska position i rummet, det vill säga informationen tas emot via benen, lederna och rörelseapparaten.

PROPRiOCEPTiVA SiNNET

Detta sinne kontrolleras av receptorer i musklerna, senorna och lederna vilka ger information om hur kroppen är orienterad i olika stillastående ställningar, utan att man behöver ta hjälp av något annat sinne.

PROPRiOCEPTiVA SYSTEMET

Sinnessystem som ger information beträffande kroppsställningen ur rumsligt perspektiv.

REFERENSFÖREMÅL

Kallas också symboler: användandet av speciella föremål för att symbolisera eller representera en betydelsefull plats eller aktivitet. Exempelvis kan man använda en gaffel som symbol för matsalen.

RiKTMÄRKE

Ett karakteristiskt inslag i omgivningen som är permanent och möjligt att upptäcka, något som kan användas för att underlätta orienteringen när man lär sig nya vägar.

RISKBEDÖMNING

En systematisk process där man utvärderar de potentiella risker som en aktivitet eller en miljö kan medföra, se **Kartläggning av miljö**.

RUMSUPPFATTNING

Att förstå förhållandet mellan personen och den miljö som närmast omger hen.

SAKKUNNIG PERSONAL

Sakkunniga inom barnhabilitering (barn med synnedsättning), som fokuserar på att främja och undervisa i förflyttning, orientering och färdigheter i dagligt liv (ADL).

SENSORISK INTEGRATION

Sinnenas samspel: den aktiva processen i hjärnan som organiserar sinnesintryck från den egna kroppen och från omgivningen, för att främja inläringen och rörelseförmågan.

SENSORISKA INTRYCK

Sinnesintryck som ger information som tas emot från omgivningen via de olika sinnen.

SERVICE VAD GÄLLER ORIENTERING OCH FÖRFLYTTNING

Utbildning som ges till människor med synnedsättning av utbildade specialister inom området O&F och av sakkunnig personal, för att göra det möjligt för dem att bli självständiga.

SINNESRECEPTORER

Receptorer i hud, muskler och leder som tar emot information i form av sinnesstimuli, som sedan skickas till hjärnan via nerverna och ryggmärgen.

SOCIALA BERÄTTELSE

Man använder dessa för att lära ut särskilda sociala färdigheter, som till exempel att identifiera viktiga signaler i en given situation, bland annat acceptabelt beteende, att inta någon annans ståndpunkt, att uppfatta och förstå regler, förväntningar eller abstrakta begrepp.

SPECIALIST INOM OMRÅDET O&F

Undervisar enskilda personer med synnedsättning i de färdigheter de behöver för att kunna klara av att tryggt ta sig fram på egen hand i bekanta och obekanta miljöer, se även **Sakkunnig personal**

SYNRESTER

Den term som används för att ange att en person med synnedsättning kan se lite grann.

TAKTiL

Har med känseln att göra

TAKTiL LEK

Alla aktiviteter som stimulerar känseln.

TAKTiLT FÖRSVAR ELLER BERÖRINGSKÄNSLIGHET

Detta är en oväntad reaktion eller ett oväntat beteende inför vissa taktila stimuli, exempelvis klibbiga eller kladdiga ämnen, pälsbetäckta eller slemmiga föremål eller till och med inför att upprätthålla kroppskontakt med en ledsagare.

TVÄRVETENSKAPLiGA TEAM

En metod att arbeta i team, där de som stöder barnets utveckling arbetar mot samma mål.

UTVECKLiNG AV SiNNESFUNKTiONER

Detta område innefattar:

- Synsinnet
- Hörselsinnet
- Luktsinnet
- Smaksinnet
- Kinestetiska sinnet
- Proprioceptiva sinnet
- Vestibulära sinnet

VESTiBULÄRA SiNNET

Detta sinne kontrolleras av sinnesorgan som bidrar till balans, hållning och motorisk koordination.

WAYFiNDiNG

Att orientera sig och hitta, när man går en viss väg och förmågan att använda sig av strategier och information för att kunna hitta.

ÖMSESIDIGA RELATIONER

Att utveckla en relation mellan en vuxen och ett barn grundad på förtroende, för att underlätta kommunikation, trygg förflyttning och tryggt resande.

